

Documentatie
Niet natuurlijke doodsoorzaken (NND)

Bronvermelding

Publicatie van uitkomsten geschiedt door de onderzoeksinstituting of de opdrachtgever op eigen titel. Verwijzing naar het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) betreft uitsluitend het gebruik van de niet-openbare microdata. Deze microdata zijn onder [bepaalde voorwaarden](#) voor statistisch en wetenschappelijk onderzoek toegankelijk. Voor nadere informatie microdata@cbs.nl. Dat wordt als volgt geformuleerd:

“Resultaten [gedeeltelijk] gebaseerd op eigen berekeningen [*naam onderzoeksinstituting, c.q. opdrachtgever*] op basis van niet-openbare microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek betreffende *Niet natuurlijke doodsoorzaken*.”

Engelse versie

“Results based on calculations by [*name of research institution or commissioning party*] using non-public microdata from Statistics Netherlands.”

“Under [certain conditions](#), these microdata are accessible for statistical and scientific research. For further information: microdata@cbs.nl.”

Beschikbare bestand(en):

NND 1996 t/m 2020

In de [Versiegeschiedenis](#) wordt een chronologisch overzicht gegeven over dit onderwerp.

De gebruiker dient rekening te houden met het volgende:

- Vanaf statistiekjaar 2012 worden de bedrijfsdoden niet meer als aparte categorie onderscheiden in het NND bestand. Deze overledenen worden ingedeeld onder de privé-ongevallen, waarbij de oorzaak bepaald is aan de hand van de doodsoorzaak-code. Jaarlijks gaat het om 50 tot 100 personen die overlijden aan een bedrijfsongeval.
 - Vanaf 2013 zijn de variabelen complic1, complic2 en complic3 komen te vervallen. De variabelen Iris_MainInjury en NNDLokatieCode zijn toegevoegd.
 - Voor de persoonskenmerken en/of achtergronden dient u de beschikbare GBA-bestanden te raadplegen. Deze staan bij [Zelf onderzoek doen](#) in de catalogus onder het thema [Bevolking](#). Voor het aanvragen van deze bestanden geldt de gebruikelijke procedure.
 - Zie [Onderzoeksomschrijvingen](#) voor meer informatie over alle onderzoeken.
-

Inhoudsopgave

Bronvermelding	2
Beschikbare bestand(en):	3
1. Inleiding	5
2. Toelichting op de inhoud van de bestanden	6
Beschrijving	6
Nieuwe / veranderde variabelen vanaf statistiekjaar 2013:	8
NND2014 bestand:.....	10
3. Bestandsopbouw en toelichting	11
Bestandsopbouw	11
NND1996-2012.....	11
NND2013 t/m 2018.....	14
Versiegeschiedenis	17

1. Inleiding

Het team Microdata Services van het CBS stelt, onder [bepaalde voorwaarden](#), niet-openbare microdata (geanonimiseerde data op persoons-, bedrijfs- en adresniveau) toegankelijk voor statistisch en wetenschappelijk onderzoek. Dit rapport beschrijft de inhoud en structuur van *Niet natuurlijke doodsoorzaken*.

Hoofdstuk 2 beschrijft in het algemeen de microdatabestanden zoals populatieafbakening, methodologische bijzonderheden, kwaliteit en herkomst van de gegevens.

In hoofdstuk 3 wordt de bestandsindeling gegeven en worden voor de categoriale variabelen alle mogelijke scores en hun betekenis opgesomd.

2. Toelichting op de inhoud van de bestanden

Beschrijving

Slachtoffers zijn overleden in het statistiekjaar. Slachtoffers zijn zowel ingezetenen als niet-ingezetenen, met uitzondering van 2011. Slachtoffers zijn overleden door een niet-natuurlijke doodsoorzaak.

Rangorde bij typering van niet-natuurlijke dood:

1. zelfdoding
2. moord/doodslag
3. verkeersongeval
4. privé-ongeval
5. vliegongeval
6. ander vervoersongeval
7. overig en toedracht of opzet onbekend

Alle gevallen van “laat gevolg” (overleden na 30 dagen of meer na het ongeval/incident) zijn ondergebracht in de groep “Overig en toedracht of opzet onbekend”.

Alle records met een “V”-code (van de primaire doodsoorzaak volgens de ICD) die niet zijn getypeerd als verkeersdode of als vliegongeval zijn ondergebracht als “overig vervoersongeval”.

Belangrijke variabele: Statk_r. Als deze variabele de waarde 1 heeft, gaat het om ingezetenen, bij de waarde 2 was de overledene een niet-ingezetene. Alle records met Statk_r = 1 zijn (één op één) ook aanwezig in het bestand van de Doodsoorzakenstatistiek van dat statistiekjaar.

3 Verkeersdoden

Afzonderlijk bestand, afgestemd met DVS. Slachtoffers zijn overleden binnen 30 dagen na een verkeersongeval. Verkeersongeval:

Ongeval vond plaats in Nederland op de openbare weg.

Ongeval vond plaats in het statistiekjaar.

Er was tenminste één rijdend voertuig bij betrokken.

N.B. De aantallen verkeersdoden in het NND-bestand wijken in het algemeen af, maar de verschillen zijn minimaal:

Het bestand verkeersdoden wordt eerder afgesloten, definitief gemaakt, dan het NND-bestand.

Er is een andere afbakening (ongevalsdatum ja/nee in statistiekjaar; ongeval ja/nee in buitenland).

Type-omschrijving

Verkeersongeval Een ongeval op de openbare weg die verband houdt met het verkeer, waarbij tenminste één rijdend voertuig was betrokken.

Zelfdoding:

Het slachtoffer heeft ZELF een handeling verricht met als uitdrukkelijk doel zichzelf het leven te benemen. Gevallen van euthanasie en pogingen tot zelfdoding zijn niet in de cijfers opgenomen.

Moord: iemand van het leven beroven, opzettelijk en met voorbedachten rade.

Doodslag: iemand van het leven beroven, opzettelijk niet met voorbedachten rade.

Het CBS maakt geen onderscheid tussen moord en doodslag.

Art. 8. WvW houdt kort omschreven in: het is de bestuurder van een voertuig verboden dat hij onder invloed van een stof (alcohol, medicijnen, drugs e.d.) verkeert, waarvan hij weet of redelijkerwijze moet weten, dat het gebruik daarvan de rijvaardigheid kan verminderen.

Privé-ongeval: Het domein van privé-ongevallen is niet scherp gedefinieerd. Een privé-ongeval vindt meestal plaats:

in of om de woning of

in openbare gebouwen (school, winkels e.d.) of

in de recreatieve sfeer.

Vanaf statistiekjaar 2012 worden ook alle bedrijfsdoden geteld als een privé-ongeval.

Ander vervoersongeval:

vervoersongeval niet op de openbare weg of

een vervoersongeval te water.

Overig/onbekend niet natuurlijke doodsoorzaak Het betreft hier overledenen:

als gevolg van ongevallen anders dan wegverkeersongevallen, bedrijfsongevallen of privé-ongevallen of

van wie de doodsoorzaak niet duidelijk is in te delen onder zelfdoding, moord/doodslag, wegverkeersongevallen of privé-ongevallen of

waarvan de oorzaak van het niet-natuurlijk overlijden onbekend is.

Nieuw vanaf statistiekjaar 2013:

Voor het coderen van de doodsoorzaken is het CBS in statistiekjaar 2013 overgegaan op het deels automatisch coderen van doodsoorzaken met behulp van het computerprogramma IRIS. Dit is een breuk met een meer dan honderd jaar oude traditie van handmatig coderen van doodsoorzaken.

IRIS is gebaseerd op de internationale standaard voor het automatisch coderen van doodsoorzaken en in staat ongeveer 93% van de natuurlijke overlijdensgevallen van een

onderliggende doodsoorzaak te voorzien. Het resterende gedeelte, alsmede de niet-natuurlijke doden, de maternale en perinatale sterfgevallen worden nog als voorheen handmatig van een onderliggende doodsoorzaak voorzien. Het automatisch coderen van doodsoorzaken brengt een betere internationale vergelijkbaarheid en reproduceerbaarheid van de gegevens met zich mee. Ook worden nu alle doodsoorzaken op het doodsoorzakencertificaat gecodeerd, waardoor de beschikbaarheid van gegevens voor onderzoek in de toekomst toeneemt.

De introductie van het automatisch coderen brengt verschuivingen in de statistiek met zich mee. In het oog springen vooral de sterke toename van dementie (incl. Alzheimer) en late gevolgen van CVA, alsmede de sterke afname van longontsteking en COPD als onderliggende doodsoorzaak. De gebruikers van de doodsoorzakencijfers vanaf 2013 dienen hiermee rekening te houden.

Nieuwe / veranderde variabelen vanaf statistiekjaar 2013:

PrimDo / UCcode:

UCcode wordt gebruikt in Iris en staat voor Underlying Cause code oftewel de onderliggende doodsoorzaak. Onder de onderliggende doodsoorzaak wordt verstaan de ziekte of de gebeurtenis waarmee het proces van gebeurtenissen die tot de dood leidde, in gang is gezet.

Deze onderliggende doodsoorzaak is gecodeerd volgens de ICD-10. Dat is het codeboek van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). De volledige naam voor het codeboek is: International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems.

Meer informatie over de ICD-10 is ook te vinden op internet: International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems. De laatste versie wordt gebruikt bij het coderen.

Iedere ICD 10-code begint met een letter die de hoofdgroep aanduidt. Zo beginnen alle hart- en vaatziekten met de letter I. Daarna volgen 3, 4 cijfers waarmee de doodsoorzaak verder wordt aangeduid.

Iris_MainInjury

Belangrijkste letsel bij een externe doodsoorzaak volgens ICD10. Meer informatie over de ICD-10 is ook te vinden op internet: International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems.

De Nederlandse vertaling van de ICD-10, Deel 1, 2 en 3 (versie 1999) is te vinden op internetsite van de Nederlandse WHO-FIC. Niet alle updates zijn opgenomen in deze vertaling, waardoor mogelijk niet alle codes in de vertaling opgenomen of met een verkeerde omschrijving. De laatste versie is te vinden op de website van de WHO (in het Engels).

NNDLokatieCode

Locatiecodering bij een externe doodsoorzaak volgens ICD10.

0 In en om huis

(Zoals: Boerderij, Erf, Flat, Pension, Privé: erf, garage, oprit tuin; Privézwembad, zwembad, Stacaravan, woonwagen voor permanente bewoning, Verblijfplaats, anders dan instelling, Woonhuis.

Exclusies: huis in aanbouw, maar nog niet bewoond (.6), instelling waar personen verblijven (.1), leegstaand of vervallen huis (.8))

1 Instelling waar personen verblijven

(Zoals: Bejaardenoord, Gevangenis, Kazerne, Kindertehuis, Slaapzaal, Tehuis, Tehuis voor moeilijk opvoedbare kinderen, Verpleeghuis, Verzorgingshuis, Weeshuis)

2 Scholen, andere instellingen en openbare ruimten

(Zoals: Openbaar gebouw (inclusief aangrenzende grond) of voor een bepaalde groep toegankelijk gebouw, zoals: bibliotheek, bioscoop, clubhuis, concertgebouw, danszaal, galerie, gerechtsgebouw, instelling voor hoger onderwijs, jongerencentrum, kerk, kinderdagverblijf, museum, operagebouw, peuterspeelzaal, postkantoor, school (particulier)(openbaar)(bijzonder), schoolgebouw, schoolterrein, stad- en gemeentehuis, theater, universiteit, universiteitsterrein, werkplaats en ziekenhuis.

Exclusies: gebouw in aanbouw (.6), instelling waar personen verblijven (.1), plaats voor sport en atletiek (.3))

3 Plaats voor sport en atletiek

(Zoals: Basketbalterrein, Cricketveld, Golfbaan, Gymnastiekzaal, Hockeyveld, Honkbalveld, IJsbahn, Rijschool [manege], Rolschaatsbaan, -Skatebaan, Sportschool, Squashcentrum, Stadion, Tennisbaan, Voetbalveld, Zwembad, openbaar

Exclusie: privézwembad of -tennisbaan (.0))

4 Straat en weg

(Zoals: Autosnelweg, Autoweg, Stoep, Trottoir)

5 Plaats voor handel en dienstverlening

(Zoals: Bank, Benzinstation, Café, Casino, Garagebedrijf, Hotel, Kantoorgebouw, Luchthaven, Markt, Pakhuis, Radio- of televisiestation, Restaurant, Station (bus)(trein), Supermarkt, Warenhuis, Winkel, Winkelcentrum, Winkelgalerij

Exclusie: privégarage (.0))

6 Industrie- en bouwterrein

(Zoals: Atelier, Droogdok, Energiecentrale (steenkool)(nucleair)(olie), Fabrieksgebouw en -terrein, Gasfabriek, Gebouw in aanbouw, Groeve (steenkool)(grind)(zand), Haventerrein, Industrierrein, Mijn, Olieplatforms en overige offshore-installaties, Scheepswerf, Tunnel in aanbouw)

7 Boerderij

(Zoals: Akkers en weiland, Boerderijgebouwen, Fokkerij.

Exclusie: woning en erf van boerderij (.0))

8 Overige gespecificeerde plaatsen

(Zoals: Amusementspark, Beek, Berg, Bos, Caravanpark NNO, Dierentuin, Gracht, Grasvlakte, Haven, Heuvel, Kampeerterrein, Kanaal, Kust, Ligplaats NNO, Meer, Militair oefenterrein, Moeras, Openbare gelegenheid NNO, Park, Parkeerterrein en –garage, Rivier, Sloot, Spoorweg, Strand, Vakantiehuisje, Vervallen huis, Vijver, meertje of plas, Waterreservoir, Waterweg, Woestijn, Zee)

9 Niet gespecificeerde plaats

NND2014 bestand:

De personen overleden tijdens de MH17 ramp in 2014 zijn niet ingedeeld als een ongeval met een vliegtuig, maar als een handeling van oorlog of opstand (ICD-10 code Y36).

Zie voor verdere informatie:

[Korte onderzoeksbeschrijving Doodsoorzakenstatistiek;](#)

[Doodsoorzaakverklaring;](#)

[Korte onderzoeksbeschrijving niet natuurlijk overlijden.](#)

3. Bestandsopbouw en toelichting

Bestandsopbouw

Onderstaand volgt een overzicht van alle variabelen.

NND1996-2012

Nr	Variabele en omschrijving	Form.
1	RINPERSOONS Soort rinpersoon	A1
2	RINPERSOON Samen met rinpersoons is dit de persoon	A9
3	statk_R Gekoppeld met GBA?	F1
4	STATJAAR Statistiekjaar	F4
5	Geslacht Geslacht	F1
6	Leeftijd Leeftijd	F3
7	GebdatMM Geboortedatum maand	N2
8	GebdatJJ Geboortedatum jaar	F4
9	Geb_land Geboorteland	F2
10	Ov_gem Overlijdensgemeente	F4
11	Ov_datDD Overlijdensdatum dag	N2
12	Ov_datMM Overlijdensdatum maand	N2
13	Ov_datJJ Overlijdensdatum jaar	F4
14	OngdatDD Ongevalsdatum dag	F2
15	OngdatMM Ongevalsdatum maand	F2
16	OngdatJJ Ongevalsdatum jaar	F4
17	DagnrOng Ongevalsdatum, dag in de week	F1
18	ongtijd Ongevalstijdstip	F4
19	OngGem Ongevalsgemeente	F4
20	Ong_prov Ongevalsprovincie	F2
21	Ong_gemg Ongevalsgemeentegrootte	F1
22	Ong_coro	F2

Nr	Variabele en omschrijving	Form.
	Ongevalscorop	
23	Woon_gem Woongemeente	F4
24	Woon_pro Woonprovincie	F2
25	Woon_ggr Woongemeentegrootte	F1
26	Woon_cor Wooncorop	F2
27	Burgst Burgerlijke staat	F1
28	type Type NND	F1
29	Vr_115 Misdrijf of ongeval?	F1
30	Uitvoeri ZD; Uitvoering	F2
31	Pleegloc ZD; Pleeglocatie	F2
32	Ruchtbaa ZD; Eerder ruchtbaarheid	F2
33	Pogingen ZD; Eerdere pogingen?	F2
34	AfschBri ZD; Was er een afsch.br?	F2
35	Motieven ZD; (Vermoedelijk) motief	F2
36	Vr_208 ZD; Tevens verkeersongeval?	F2
37	Uitvoer2 MD; Uitvoering	F2
38	Pleeglo2 MD; Pleeglocatie	F2
39	Locatie_ MD; Vindlocatie	F2
40	Dader MD; Dader is bekend?	F2
41	Relatie MD; Relatie tot SLO	F2
42	Motieve2 MD; (Vermoedelijk) motief	F2
43	Vr_308 MD; Tevens verkeersongeval?	F2
44	Vr_401 Type ongeval	F2
45	Deelneem VO; Type deelnemer aan verkeer	F4
46	Voertuig VO; Type voertuig	F4

Nr	Variabele en omschrijving	Form.
47	Botsing VO; Was er een botsing?	F4
48	Waarmee VO; Botsing waarmee?	F4
49	WAAR VO; In bebouwde kom?	F4
50	Te_water VO; Te water geraakt?	F4
51	Verdronk VO; Verdronken?	F4
52	Alc_slac VO; Alcohol slachtoffer?	F4
53	Art8_sla VO; Overtreding Art8 door SLO	F4
54	Alc_and VO; Alcoholgebruik door ander?	F4
55	Art8_and VO; Overtreding Art8 door ander?	F4
56	Locatie2 PO; Ongevalslocatie	F2
57	Activit PO; Activiteit	F2
58	Oorzaak PO; Oorzaak	F2
59	Vlieg Vliegongeval; toelichting	F2
60	Vervoer OV; Te water of te land?	F2
61	Landhoe OV; Overig ongeval te land; hoe?	F2
62	Landwaar OV; Overig ongeval te land; waar?	F2
63	Landmet OV; Overig ongeval te land; aanrijding?	F2
64	Waterhoe OV; Ongeval te water; hoe?	F2
65	Vr_304 Onbekend ongeval; vindlocatie	F2
66	Brandvr Was er sprake van brand?	F1
67	Primdo Primaire doodsoorzaak (ICD-code)	A4
68	complic1 Eerste secundaire doodsoorzaak (ICD-code)	A5
69	complic2 Tweede secundaire doodsoorzaak (ICD-code)	A5
70	complic3 Derde secundaire doodsoorzaak (ICD-code)	A5

NND2013 t/m 2018

<i>Nr</i>	<i>Variabele en omschrijving</i>	<i>Form.</i>
1	RINPERSOONS Soort rinpersoon	A1
2	RINPERSOON Samen met rinpersoons is dit de persoon	A9
3	statk_R Gekoppeld met GBA?	F1
4	STATJAAR Statistiekjaar	F4
5	Geslacht Geslacht	F1
6	Leeftijd Leeftijd	F3
7	GebdatMM Geboortedatum maand	F2
8	GebdatJJ Geboortedatum jaar	F4
9	Geb_land Geboorteland	F2
10	Ov_gem Overlijdensgemeente	F4
11	Ov_datDD Overlijdensdatum dag	F2
12	Ov_datMM Overlijdensdatum maand	F2
13	Ov_datJJ Overlijdensdatum jaar	F4
14	OngdatDD Ongevalsdatum dag	F2
15	OngdatMM Ongevalsdatum maand	F2
16	OngdatJJ Ongevalsdatum jaar	F4
17	DagnrOng Ongevalsdatum, dag in de week	F1
18	ongtijd Ongevalstijdstip	F4
19	OngGem Ongevalsgemeente	F4
20	Ong_prov Ongevalsprovincie	F2
21	Ong_gemg Ongevalsgemeentegrootte	F1
22	Ong_coro Ongevalscorop	F2
23	Woon_gem Woongemeente	F4
24	Woon_pro Woonprovincie	F2

Nr	Variabele en omschrijving	Form.
25	Woon_ggr Woongemeentegrootte	F1
26	Woon_cor Wooncorop	F2
27	Burgst Burgerlijke staat	F1
28	type Type NND	F1
29	Vr_115 Misdrijf of ongeval?	F1
30	Uitvoeri ZD; Uitvoering	F2
31	Pleegloc ZD; Pleeglocatie	F2
32	Ruchtbaa ZD; Eerder ruchtbaarheid	F2
33	Pogingen ZD; Eerdere pogingen?	F2
34	AfschBri ZD; Was er een afsch.br?	F2
35	Motieven ZD; (Vermoedelijk) motief	F2
36	Vr_208 ZD; Tevens verkeersongeval?	F2
37	Uitvoer2 MD; Uitvoering	F2
38	Pleeglo2 MD; Pleeglocatie	F2
39	Locatie_ MD; Vindlocatie	F2
40	Dader MD; Dader is bekend?	F2
41	Relatie MD; Relatie tot SLO	F2
42	Motieve2 MD; (Vermoedelijk) motief	F2
43	Vr_308 MD; Tevens verkeersongeval?	F2
44	Vr_401 Type ongeval	F2
45	Deelneem VO; Type deelnemer aan verkeer	F4
46	Voertuig VO; Type voertuig	F4
47	Botsing VO; Was er een botsing?	F4
48	Waarmee VO; Botsing waarmee?	F4
49	WAAR VO; In bebouwde kom?	F4

<i>Nr</i>	<i>Variabele en omschrijving</i>	<i>Form.</i>
50	Te_water VO; Te water geraakt?	F4
51	Verdronk VO; Verdronken?	F4
52	Alc_slac VO; Alcohol slachtoffer?	F4
53	Art8_sla VO; Overtreding Art8 door SLO	F4
54	Alc_and VO; Alcoholgebruik door ander?	F4
55	Art8_and VO; Overtreding Art8 door ander?	F4
56	Locatie2 PO; Ongevalslocatie	F2
57	Activit PO; Activiteit	F2
58	Oorzaak PO; Oorzaak	F2
59	Vlieg Vliegongeval; toelichting	F2
60	Vervoer OV; Te water of te land?	F2
61	Landhoe OV; Overig ongeval te land; hoe?	F2
62	Landwaar OV; Overig ongeval te land; waar?	F2
63	Landmet OV; Overig ongeval te land; aanrijding?	F2
64	Waterhoe OV; Ongeval te water; hoe?	F2
65	Vr_304 Onbekend ongeval; vindlocatie	F2
66	Brandvr Was er sprake van brand?	F1
67	Primdo Primaire doodsoorzaak	A4
68	Iris_MainInjury Belangrijkste letsel bij een externe doodsoorzaak volgens ICD10	A5
69	NNDLokatieCode Locatiecodering bij een externe doodsoorzaak volgens ICD10	F1

Versiegeschiedenis

<i>Bestandsnaam</i>	<i>Reden</i>
NND2006t/m2010V1	Eerste plaatsing
NND2011V1	Eerste plaatsing
NND2011V2	Indeling gelijk aan de jaren voor 2013.
NND2012V1	Eerste plaatsing
NND2013V1	Eerste plaatsing
NND2014V1	Eerste plaatsing
NND2015V1	Eerste plaatsing
NND2016V1	Eerste plaatsing
NND2017V1	Eerste plaatsing
NND2018V1	Eerste plaatsing
NND2019V1	Eerste plaatsing
NND2020V1	Eerste plaatsing